

DELAVEC

GLASILO GLAVNEGA RADNIČKEGA SAVEZA JUGOSLAVIJE.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II.

Izhaja 10., 20. in 30. dne v mesecu.
Stane posamezna številka Din 1.25, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članske izvode po 1.10 Din.
Oglasi po ceniku.
Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštne proste.

Za slovo.

Naš pregovor pravi: kakršno življenje, taka smrt. Ta resnica nam je bila predvsem v mislih, ko smo se odločili napisati par besed za slovo narodni skupščini, ki se je umaknila, kakor naši čitatelji že vedo, vladi, ki jo je označil poslanec Divac pravilno za kraljevi komisarijat. Delavstvo je ogorčeno nad načinom, kako so se ob priliki razpusta narodne skupščine gazila parlamentarna načela. Ob enem pa se zaveda, da morejo priti kraljevi komisariji le tam, kjer ni bila skupščina nič vredna.

Ako se vprašamo, kaj je ta skupščina za delavstvo napravila, — bomo našli malo povoda, da bi ji napisali kaj lepega za slovo.

Delavska zastopnika sta bila v njej le dva in vse delovanje skupščine je bilo po tem.

V tej zakonodajni periodi se ni napravilo niti enega za delavstvo koristnega zakona. Zakon o zavarovanju delavcev, zakon o zaščiti delavcev, zakon o inšpekcijah dela, — vse to je še delo prejšnje skupščine. Nova skupščina pa ni našla niti časa, da bi gospodom ministrom dopovedala, da morajo izdati k tem zakonom tudi izvršilne naredbe.

Za to nedelo nosijo stranke, ki so se potegovale pri zadnjih volitvah za zaupanje delavstva in ga v veliki meri tudi dobile, polno odgovornost. Ni dopuščeno, da bi se izgovarjale, da niso imele potrebne vpliva, da bi vse to izsilile. Zato ravno gre: kdor je sposoben, zna in mora uveljaviti to, kar mu je na srcu. Če tega ni uveljavil — potem manjka ali sposobnosti, ali dobre volje. Ali pa so dobile zadnjič zaupanje delavstva stranke, ki so imele bolj nujne skrbi in ki so jim bila delavska vprašanja postranska briga.

Naši čitatelji naj sami presodijo, kakšen je bil vzrok, da stari narodni skupščini ne moremo zapisati nič lepega v slovo.

Stvar je pač ta, da je nacionalistično kričanje pri volitvah vse drugo zatemnelo in da je bilo tudi v skupščini tako. A iz tega, če se ščuje in hujska narod proti narodu, Slovenca proti Nemcu, Hrvata proti Srbu in narobe, — je nastajalo vedno le še hujske sovraštvo in nered in še hujske gorje za delavstvo.

Poglejte na primer, do kam nas je privedla ta politika. Naš stanovanjski zakon velja samo do konca tega leta. Skupščina bi ga bila lahko v pol uri vsaj za eno leto podaljšala, a ni našla nikdar časa za to. Kaj se bo vsled tega zgodilo? Vsled tega se je zgodilo, da za leto 1925 sploh nimamo več stanovanjske zaščite. Sedanja vlada sicer obljublja, da bo že našla kaka protipostavna sredstva, s katerimi bo zabranila, da se ne bo začela že s 1. januarjem 1925 anarhija pri določanju najemnine in odpovedovanju stanovanj. Kako lepo je to! Protipostavna sredstva morajo iskati, ker celo leto niso imeli časa, da bi bili posvetili vsaj pol ure temu, kar ljudstvo res teži.

Seveda ni bilo tega časa, ko so se morali vozariti v enomer med Zagrebom in Beogradom in govoriti o vsem mogočem, samo o delavcu in njegovih potrebah ne.

Tako je bila pretekla skupščina kakor šiba in svarilni signal. Kdor ima oči naj spregleda, kdor jih nima, naj divja naprej za nacionalističnimi frazami in njihovimi predstavnikmi. Tem predstavnikom se je treba le kot parkelj obledi in z verigo rožljati, — pa si ljudje od njega veliko obetajo. Le malo jih je, ki se vprašajo: Ali stoji za temi parklji kaka organizacija? Katera organizacija stoji za njimi? Na koga se opira ta organizacija, ali na bogatino ali na reveža? Kdor bi si ta vprašanja stavil, temu bi razni meščanski parklji ne imponirali. Kdor si pa takega vprašanja ne more postaviti, ta naj hrbet še bolj globoko sklone. Nanj bodo padali še udarci in sicer po zaslugi. Zakon narave je tak, da mora tisti, ki je slep, — tipati, kje je prava pot. In ker je tako, je čisto gotovo, da jo bo enkrat našel, če ne prej pa takrat, ko se bo zvrnil v jarek ob cesti.

Mednarodni kongres za Socialno politiko.

V Pragi je zboroval pred kratkim mednarodni kongres za socialno politiko.

Ta kongres je bil sklican kot opora Mednarodnim konferencam dela. Na konferenci Mednarodnega urada dela prihajajo uradni zastopniki vlad in organizacij interesentov. Pri tem je neugodno to, da imajo te delegacije često vezane mandate, kar je v zvezi z njihovimi uradnimi značajem.

Zato je nastala potreba po paralelni, neoficielni organizaciji, ki se bavi bolj prostodušno z istimi vprašanji, kakor poloficielna organizacija.

Tako je prišlo na kongres v Pragi 1100 socialno-političnih delavcev iz 28 držav. Na kongresu je predsedoval predsednik Mednarodnega urada dela Thomas. Najprej je razpravljal kongres o boju za osemurni delavnik. V prilog osemurnemu delavniku je govoril kot referent češki socialistični poslanec Winter. Nemški liberallec Brentano je zatrjeval, da nemška vlada ne more biti za osemurni delavnik, dokler je v veljavi verzajska mirovna pogodba.

Brentanova izjava je izzvala na kongresu ostro polemiko, v kateri je ostal Brentano osamljen, ker so se izrekli tudi drugi delegati za brezpogojno ratifikacijo konvencij o osemurnem delavniku.

Dalje so razpravljali o vprašanju obratnih zapnikov. Referent je bil bivši avstrijski kancelar dr. Renner.

Zadnja točka dnevnega reda je bila posvečena vprašanju, kako organizirati boj proti brezposelnosti. — Nato so bile predložene kongresu tri resolucije. V prvi se zahteva ratifikacija washingtonske konvencije o osemurnem delavniku in sicer za vse države. Sporazumno je treba ustanoviti kontrolo nad to važno socialno pridobitvijo. V resoluciji o tovarniških svetih kongres priporoča, da naj se nametščenci pozovejo na sodelovanje v metodični organizaciji ter v interesu boljše in večje produkcije. Kongres bo tudi v bodoče podpiral strokovne delavske organizacije. V resoluciji o brezposelnosti zahteva kongres od vseh držav, da ukrenejo potrebno za omejitev brezposelnosti in da v to svrhu javna dela razdele. Vsem državam priporoča kongres politiko, ki vodi k stabilizaciji ravnotežja v cenah v smislu sklepa ženevske konference. Resolucija o osemurnem delavniku in o pobujanju brezposelnosti je bila sprejeta soglasno. Resolucija o tovarniških svetih in odborih je bila sprejeta z 271 proti 21 glasovom.

Razpoloženje kongresa je bilo zadnji dan oduševljeno. Predsednik Masaryk je poslal predsedstvu kongresa brzojavko, v kateri naglašja, da današnja politika ne more biti nesocialna, a prava demokracija mora biti kulturna, politična, ekonomska in socialna svoboda ter enakopravnost. V imenu češkoslovaškega socialnega urada se je poslovil od delegatov dr. Stern, ki je naprosil zborovalce, naj sporoče po povratku v domovino vsem svojim socialnim in političnim delavcem, da lahko v reševanju socialnih problemov vedno računajo s sodelovanjem češkoslovaške republike. V imenu Francije se je poslovil od kongresa minister javnih del Godard, ki je izjavil, da bo delo in rezultati kongresa sprejeto v Franciji z velikimi simpatijami tem bolj, ker se je praškega kongresa udeležilo nad 1100 socialnih delavcev, ki zastopajo 28 narodov. Tudi angleški delegat Humbert Wolfe je obljubil kongresu pomoč svoje vlade v vseh problemih, ki jih obravnava kongres. Predsednik Thomas je zaključil kongres ter se zahvalil češkoslovaški vladi za gostoljubnost. V nedeljo so si delegati ogledali Prago, zvečer pa so bili povabljeni na banket v veliki španski dvorani na praških Hradčanih.

J. A.:

Kriza.

Živimo v času, ko se zvija od bolečin, prizadetih vsled zadnje svetovne vojne, vse evropsko gospodarstvo in z njim vred vsi narodi. To bolno gospodarstvo se rešuje na dvojni način. Na eni strani se trudi kapitalistični razred spraviti to gospodarstvo v ravnotežje na račun delovnega ljudstva. Na drugi strani pa skuša rešiti delavski razred, gospodarsko popolnoma uničen, vsaj golo življenje izpod razvalin razsutega gospodarstva Evrope. Ta borba se čimdalje bolj poostruje. Pri tem skušata oba nasprotnika drug drugega popolnoma obvladati. Vsled tega nastopajo krize pri obeh, ker gre tukaj ali za izpremembo dosedanjih bojnih metod ali pa za vzpostavljeno popolnoma novih. Ni čudno pri tem, če se pojavijo sedaj tam, sedaj tu novi učitelji, kateri hočejo biti po svojih iznajdbah in nazorih, rešitelji svojega razreda. Razlika je pri tem samo v tem, da se drži kapitalizem navzlic raznim mišljenjem in nazorom posameznih zastopnikov kapitalizma, vedno načela, da je le v skupnosti ona moč, s katero je mogoče delavski razred zaslužniti. Telega pa se nasprotno delavski razred, osobito pri nas v Jugoslaviji ne zaveda. Pri nas delavstvo še nima tiste duševne sile in vere v razredni boj, da bi tudi pri njem obvladalo načelo, da je le v skupnosti ona moč, s katero se je mogoče rešiti suženjstva kapitala. To je ogromna škoda za delavstvo, ker v takih slučajih se borba vedno odločuje v korist kapitalističnega razreda in v škodo delavstva. Ampak, kakor je

bridka ta izkušnja, tako je tudi koristna. Zakaj le na ta način bo mogoče, da se bo delavska duševna sila in razredna zavednost izpolnila tako, da bo v stanju sama odločevati o načinu svoje razredne borbe. Da ne bo tako, kakor je to dandanes, ko ima delavstvo toliko teh učiteljev, bodi si na strokovnem, kakor tudi na političnem polju, ki pa vsak po svoje razlaga socializem in razredno borbo, ter obljublja zmago delavstva nad kapitalizmom, samo potom njegovih baje edino zveličavnih nazorov. Delavstvo v svoji razredni nezrelosti pa verjame sedaj enemu, potem drugemu ter začne končno verovati v zmago socializma po osebi, ne pa po zavednosti in skupni moči celega delavskega razreda. To je glavni vzrok krize, ki jo preživlja danes naše delavske gibanje. Vendar čim hujska je ta kriza, tem bolj so pogoji dani, da se bo delavstvo tudi duševno prerodilo ter bo šlo svojo razredno pot skupno s proletarijatom ostalega sveta in preko takih današnjih učiteljev socializma in komunizma, tako na strokovnem kakor na političnem polju, ki se še niso priklopali do spoznanja, da je edinost in medsebojna podpora razrednih organizacij za uspešno razredno borbo nujen predpogoj.

Gibanje draginje.

V naslednjem podajamo draginjski račun za mesec november 1924.

Zanimivo bo primerjati ob tej priliki, kako se gibljejo pri nas cene v zadnjih mesecih. Naše draginjske številke kažejo tozadevno tole sliko:

Eksistenčni minimum za mesec november 1924 za 5-člansko družino (mož, žena in 3 otroci, stari 12 let, 7 let in 1 in pol leta):

	Mesečna potreba		Skupaj
	kg	Din	
Moka št. 0	15	6.50	97.50
Moka za kuho	10	6.25	62.50
Krušna moka	10	5.—	50.—
Koruza	20	3.10	62.—
Krompir	70	1.75	122.50
Fižol	3	4.75	14.25
Meso I. vrste	11	26.—	286.—
Meso II. vrste	10	24.—	240.—
Mast	3	38.—	114.—
Sol	1	3.50	3.50
Olje	1 1/2	26.—	39.—
Riž I. vrste	2 1/2	13.—	32.50
Riž II. vrste	2 1/2	9.—	22.50
Sladkor, kocka	2	17.50	35.—
Sladkor, kristalni	2	15.50	31.—
Kava Santos	0.7	54.—	37.50
Kava Rio	0.7	48.—	33.60
Kavne primesi	0.1	24.—	2.40
Milo	1	19.—	19.—
Kis	1/2	5.—	2.50
Čaj	0.1	75.—	7.50
Mleko	20	3.75	75.—
Rum	1/2	32.—	16.—
Drva	1 m ²	220.—	220.—
Premog	2 q	48.—	96.—
Čevlji	pol para	300.—	150.—
Kamgarn	1 m	160.—	160.—
Ševiot	1 m	110.—	110.—
Molinos	1 m	20.—	30.—

Din 2.171.25

je bil eksistenčni minimum 1. novembra 1924.

Opomba: Računamo, da odpade od tega zneska 32 odstotkov za težkega delavca, 25 odstotkov za ženo, 20 odstotkov za otroka nad 12 let, 17 odstotkov za otroka v šolski dobi, 3 odstotke za malega otroka. Pri samcih, ki ne živijo v skupnem gospodinjstvu, računamo, da je treba pribiti k zgornji vsoti 50 do 70 odstotkov.

september	Din 2340.60
november	Din 2340.20
december	Din 2322.50
januar 1924	Din 2324.25
februar	Din 2354.25
avgust	Din 2359.40
september	Din 2370.—

Pri tej ugotovitvi ne moremo nikdar dovolj poudariti, da znašajo plače našega delavstva komaj 60 do 70 odstotkov predvojnega normala.

Opozoriti moramo dalje na to, da je pri nas cela vrsta podjetij, ki svojemu delavstvu že od leta 1922 dalje niso zvišala plač.

Vendar je od takrat draginja napram sedanjemu stanju znatno narasla.

Naša draginjska številka za julij 1922 znaša samo 1305 Din, za oktober 1922 1999 dinarjev in je od takrat naprej stalno rasla, dokler se ni avgusta leta 1923 ustavila.

Stavka steklarjev traja dalje. — Pomagaj — zbiraj stavkovni sklad!

Naše delavstvo je po večini tako slabo plačano, da od tega ne more živeti. Ono živi tako, da se dolži in da črpa iz skromnih prihrankov, ki se jih je v tej ali oni obliki še pred vojno nabralo. Vse te prihranke daje kot svoj tribut našemu nenasitnemu mlademu kapitalizmu, ki postavlja iz teh razlaščenih kamnov svoja podjetja, svoje tovarne, svojo sveto osebnost lastnino.

Amerikanske plače.

(Posneto iz Bergmanna.)

Inozemski listi prinašajo o plačilnih razmerah v ameriških tovarniških industrijah v prvem četrtletju tega leta te-le podatke:

Plače so povprečno dvakrat tako visoke, kakor pred vojno in tudi višje, kakor pred enim letom, zaostajale pa so še vedno za najvišjimi plačami leta 1920. V drugi polovici leta 1923 so se plače nekoliko znižale, tekmo leta 1924 pa so se zopet dvigale. Zadnja statistika te vrste obsega 700.000 delavcev in 1678 obratov iz 23 industrij. To odgovarja približno 16 odstotkov zaposlenih delavcev.

Po tej statistiki znaša povprečna urna plača v industriji zaposlenega delavstva 55,8 centov ali 39 Din. Na dan znaša plača 312 Din. V 25-tih dneh zneso to 7800 Din. To je 128 odstotkov več ko v juliju 1914, za 11,4 odstotkov več kakor januarja 1923. Če se primerjajo te plače z gibanjem draginje, potem plače niso tako narasle. Vendar pa so tudi po tem merilu merjene delavske plače za 31 odstotkov višje nego pred vojno. Ameriški delavci služijo danes več, nego pred vojno.

Največje plače imajo delavci v kovinski industriji, pri avtomobilih in v tiskarskih podjetjih. Kvalificirani delavci zaslužijo povprečno 63 centov na uro (44 Din), ali 352 na dan ali 8800 Din na 25 dni, nekvalificirani 46 centov ali 31 Din na uro ali 248 na dan ali 6200 Din na 25 dni. — Ženske zaslužijo povprečno 40 centov na uro (28 Din), 184 Din na dan, ali 4500 Din na 25 dni.

Primerjajmo s temi plačami beraške plače evropskega delavstva! In vendar je ameriška industrija konkurenca zmožna. Ravno, ker plačuje ameriška industrija dobre plače, ima tudi dobro delavstvo. Zato je tudi konkurenca zmožna.

K strokovni taktiki.

Vse živi od dela. Zato bi moralo biti najvišje načelo, da morajo vsi, ki so dela zmožni, tudi delati. Tisti pa, ki ne delajo, se morajo razglasiti za škodljivce človeške družbe.

Dalje bi moralo biti delo tako razdeljeno, da bi ne delali eni preveč, drugi pa premalo in vsak delavec bi moral dobiti tudi plačilo. V kapitalistični družbi pa je to vse drugače. Kapitalistični podjetnik producira radi dobička.

Do tega načina proizvodnje je prišlo, ker je en del družbe drugemu prisilil, da je za njega delal. Pri tem plača izkoriščajoči razred delovnemu razredu le toliko, da se more hraniti in oblačiti, ne pa toliko, kolikor v resnici pridela. Le na ta način morajo nastajati profiti. Kdor nima lastnega kapitala, se mora pustiti v delo najeti, če hoče živeti. Tu se že pokaže prvi del razrednega boja: Delavec ima interes na tem, da dobi velik del produkcije za svoje delo. Delodajalec pa mu hoče odstopiti za delo čim manj. Zakaj čim več dobi delavec, tem manjši je dobiček, ki ostane delavcu. V tem je bistvo razrednega boja, ki ga mora delavstvo bojevati.

Posamezni delavec pa se ne more bojevati sam z delodajalcem. Zato se združuje v strokovne organizacije, ki skušajo izsiliti s skupnimi močmi od delodajalca čim najugodnejše delovne pogoje.

Bistvo tega boja je delavstvu razumljivo.

Obstojajo pa različna mnenja o tem, kaj je mogoče doseči in kaj ne. Na trgu, kjer se izotovljeno blago prodaja, sreča podjetnik konkurenta. V konkurenčnem boju zmagata tisti, ki je v stanu svoje izdelke najceneje prodati.

Podjetnik torej ne postavlja sam cen, — temveč je konkurenca tista, ki cene označuje.

Ta slika se je med vojno popolnoma zakrila ter se je začela sedaj polagoma razkrivati. Med vojno smo bili popolnoma zaprti od zunanjega sveta in stara država je plačala vsako ceno, da je dobivala to, kar je potrebovala za vojno.

Strokovna organizacija je zato tu, da se vodi mezdni boj. Vendar ne more odstraniti mej, katere postavlja gospodarski položaj. V onih strokah, ki imajo naglo razpečavanje produktov, je mezdni boj lažji in uspešnejši, kakor tam, kjer je stagnacija. V strokovnih organizacijah organizirani morajo torej več znati, če hočejo voditi strokovne boje, kakor samo zahteve sestavljati. Oni morajo imeti vpogled v splošno narodno gospodarstvo in poznati posebne produkcijske pogoje svojega poklica. Lastna moč se ne sme ne preceniti in ne podceniti. Vse okolnosti se morajo skrbno pretehtati, predno stopi v borbo. Če se pa borba začne, se mora z vsemi na razpolago stoječimi sredstvi voditi. Borba je le tedaj uspešna, če jo vodijo prepričani in disciplinirani delavci. Zelo nevarno je, če opirajo čeli sloji svoje zahteve na zahteve drugih skupin in posebnih okolnosti lastne stroke brez strasti ne proučijo. Proučevanje mezd-

nih in delovnih pogojev je najnapornejše duševno delo. Demagogično govoričenje nima pri strokovnem delu prostora.

To je treba jasno videti. Zakaj mi prihajamo z naglimi koraki v dobo, ko se bomo morali posluževati taktike strokovnih organizacij predvojne dobe. Potrebno bo ustvarjati močne strokovne organizacije v vseh strokah. Ne bo dosti zbirati le članov za organizacijo, temveč bo treba članstvo poučevati, kak namen in kaka sredstva ima in članstvo duševno razvijati, da bode spoznavalo pota, ki so potrebna za doseg cilja. Vse radikalne fraze so zaman, če delavstvo nima globokega prepričanja, da je vsak korak naprej le plod lastnega dela proletarijata samega in da ne bo prišel nikoli kak odrešenik, da bi ga rešil. Proletariat sam mora to delo dovršiti.

Naše organizacije.

Kovinarji.

Ljubljana. V obratih Strojnih tovarn in livarn d. d. v Ljubljani so se vršile dne 4. t. m. volitve delavskih zaupnikov. Izvoljeni so bili sledeči sodruzi: za obrat I.: Franc Grum, livar, Ivan Ropret, strugar, Feliks Bredač, ključavničar in Ivan Lekše, pom. delavec; za obrat II.: Franc Jerina, livar, Ivan Sattler, strugar in Anton Šušter, ključavničar; za obrat III.: Ivan Selen, livar, Leopold Šorš, strugar, Ivan Mostar, ključavničar in Anton Japelj, pom. delavec. Zaupniki so izvoljeni in sedaj bo treba iti na delo, da se po obratih odpravijo šikane in nedostaki, kateri so se zadnje čase zopet udomačili.

Brod n. S. Dne 3. t. m. je Savez Metalnih Radnika Jugoslavije v Prvi brodski tvornici kovinskih predmetov d. d. zopet z lehim uspehom zaključil mezdno razpravo za v tej tvornici zaposlene delavce, čije rezultat je razviden iz sklenjene kolektivne pogodbe. Zadnja pogodba je bila sklenjena v tej tvornici 7. maja 1922 in to isto potom SMRJ in so bili tedaj delavci te tvornice najboljše plačani od vseh delavcev v Brodu. Prišel pa je znani razbijač kovinarske organizacije Buda Milutinović s svojimi revolucionarnimi frazami in je vso kovinarsko organizacijo v Brodu razbil in s tem seveda tudi upropastil kolektivno pogodbo v tej tvornici. Mi čestitamo brodskim kovinarjem k doseženemu uspehu in se popolnoma zavedamo, da bo slej ko prej prišel čas, ko bo delavstvo uvidelo, kaj je frazerstvo in kaj je resno delo.

Rudarji.

Trbovlje. Kakor povsod, tako tudi pri nas podjetje potom svojih hlapcev pritiska delavstvo od dne do dne bolj k tlom in mu jemlje še tiste male pridobitve, ki si jih je z velikimi žrtvami izbojevalo. Kazni se vedno bolj večajo in množe, šikaniranje in odpuščanje od dela je vsak dan na dnevnem redu. Vsak pritepenec in postopač že ima to pravico, da te za vsako malenkostno zamero, ako se drzneš postaviti za svoje pravice, spravi na cesto in ob kruh: ako pa je bolj milostljiv, te kaznuje za 20 ali 100 Din, za nameček te pa še postavi 2 meseca v nižjo kategorijo, kar ima zopet za posledico, da je itak že majhni zaslužek še manjši. Istočasno, ko se vrši to izkoriščanje, baje Trb. družba prosjači okrog ministrstva za socialno politiko, da naj ono prepo-ve izseljevanje njenega delavstva v tuje države, ker si hoče na ta način zagotoviti moderne sužnje pod najslabšimi delovnimi pogoji. To brezmejno izkoriščanje Trboveljske družbe je pa zbudilo oni del njenega delavstva, ki je najbolj izkoriščen in šikaniran in ki ima tudi zaznamovati največ kazni. k zvesti, da tako ne more iti več dalje. Zavedajoč se, da je posameznik brez moči, da so le vsi skupaj ona sila, ki se lahko uspešno postavi v bran za svoje pravice. V to svrhu se je sestalo 12. oktobra t. l. večje število rokodelcev, ki so po vsestransko izčrpnih debatih ustanovili »Sekcijo rokodelcev in strojnikov« in izvolili svoj odbor, kojega naloga je, da vse ono delavstvo, spadajoče v te stroke, organizira in pripravi za odpor napram sedanjemu izkoriščanju. Temeljni kamen je položen in vsi znaki že v prvem početku kažejo, da bodo tudi sedaj rokodelci ona avantgarda, ki bodo prvi postavili v revirjih jak delavski pokret, ki bo znal kljubovati vsem kapitalističnim nakanam, zavedajoč se, da sloga jači, nesloga hlači. Zato vsi od prvega do zadnjega v Sekciji rokodelcev in zmagaj bo naša!

Trbovlje. Da ne bo vsa javnost mislila, da je pri nas vse v najlepšem redu, da se nam bogve kako dobro godi, ker se zelo po redko oglašamo, sprejmite te-le vrstice: Pri nas obstoja na dnevnem kopu v Doberni podjetje Dukič, za kojega tudi stalno prinaša »Orjuna« inserat. To podjetje je morda res najbolj narodno, ker smo Jugoslavlani najbolj izkoriščani, ne oziraje se na zakone in druge predpise. Vzlic temu, da je v naši državi velika brezposelnost, se silijo delavci, specijelno pa strojevodie, da naj opravljajo 12 ur službo. Ako pa pride kak brezposelni vprašati za delo, se ga kratkomalo odslovi z motivacijo, da se ga ne rabi. Drugi pa morajo pod pritiskom raznih postopačev delati 12 ur. Radovedni smo, kaj poreče k temu revirni urad, ki bi se moral vendar držati pravilnika o regulaciji delovnega časa. Kedaj mu je bilo naznanjeno, da so delavci od-

glasovali v smislu pravilnika o zakonu o zaščiti delavcev, da se sme delovni čas podaljšati na 12 ur, česar tudi pravilnik ne dopušča. Kar je pa še bolj kričeče, je to, da se sili od strani paznikov pripenjače med vožnjo, da se vlak od stroja odpne in spusti stroj na eno progo, vlak pa na drugo, kar se po domače imenuje »engliš«. To ima za posledico neštivilne nesreče. Ravno zadnji čas se je zgodila zopet ena taka nesreča, da je pri tem prišel pripehjač med ob progi stoječo skalo in lokomotivo, ki ga je stisnila čez prsa, tako da je še sedaj v bolnici. Le spretnosti strojevodie se je zahvaliti, da je ostal sploh še živ. Takšni slučajji se ponavljajo dan na dan. Največ nesreč se zato prigodi ravno na Doberni, kar tudi ni nikak čudež, ko pa priganjači silijo ljudi ob istem času delati, ko se strelja, kar je proti predpisom, kateri se delavstvu od strani podjetja nikdar ne preberejo, še manj pa, da bi se jim dali v roke, kakor je to potom zakona določeno. Pa kaj briga podjetnika zakon in predpisi. Njemu je glavno, da se veliko producira, in če pri temu postanejo vsi delavci pohabljeni. Istočasno pozivljamo rudarsko oblast, da vendar enkrat pogleda z bolj ostrim očesom v našo dolino, ker včasih smo bili vajeni, da je vsak moment prišel rudniški komisar pregledat rudniške naprave. Odkar smo pa v svobodni Jugoslaviji, menda to ni več potrebno. Vi delavci pa ne čakajte, da Vas bodo rešili drugi. Stopite v organizacijo, da se boste ramo ob ramo skupno borili napram temu čifutskemu izkoriščevalnemu sistemu. — Prizadeti.

Splošna Delavska zveza (prej kemična stroka in Splošna delavska Unija).

Vsem podružnicam kemičnih delavcev in Splošne delavske unije v Sloveniji!

V smislu § 11. glavnih pravil citiranih društev in po sklepu načelstev ter ujedinevalne konference ORSJ na eni in ODKD ter SDU na drugi strani z dne 26. oktobra 1924 sklicujemo na dan 7. in 8. decembra 1924 v Celju (hotel Union) skupno izredno glavno skupščino (IV. redno kemič. del. in III. redno SDU)

s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev kongresa, verifikacija mandatov ter volitev predsedstva (iz obeh skupin oz. društev).
2. Poročilo tajništva ODKD in SDU, blagajnikov in nadzorstva.
3. Mezdna politika.
4. Ujedinenje na temelju solucije zedinjevalne konference z dne 26. oktobra 1924 v Zidanem mostu.
5. Likvidacija Osrednj. društva kemičnih delavcev in Splošne delavske Unije.
6. Skupna konferenca vseh delegatov ODKD, SDU in predstavnikov Opčega Radniškega Saveza Jugoslavije (Splošne delavske zveze Jugoslavije) ob sodelovanju zveznega sveta ORSJ iz Zagreba.
7. Proklamacija ujedinenja treh strokovnih organizacij.
8. Manifestacija ujedinenja in javno zborovanje, volitev tajnikov in pokrajinskega odbora Splošne delavske zveze Jugoslavije.

Pri volitvi delegatov se imajo podružnice ravnati po pravilih društva, h kateremu pripadajo. Predsedniki podružnic pa imajo skrbeti zato, da se zborovanja takoj sklicujejo, na katerih se imajo izvoliti delegati. Izvoljene delegate je nemudoma javiti svojim centralam in sicer kemični v Moste pri Ljubljani, SDU pa v Celje, Ljubljanska cesta št. 10.

Stroške skupščine nosi vsako društvo za svoje delegate, ostale stroške pa skupno proporcionalno. Ljubljana - Celje, dne 26. oktobra 1924.

Za Osrednje društvo kemičnih delavcev:

Ivan Cof, predsednik s. r. Valentin Reje, tajnik s. r.

Za Splošno delavsko unijo v Celju:

Val. Lebič, predsednik s. r. Al. Leskošek, tajnik s. r.

Tržič. Gospodu piscu iz Tržiča, kateri zna tako izvrstno po § 19 tiskovnega zakona pisati članke in resnico v laž spreminjati, odgovorimo tem potom:

1. Res je, da je g. Böhm ml. vse delavke enega oddelka s kurbami zmerjal. Med temi so bile tudi take, katere že dalje časa delajo v tovarni, kakor je g. Böhm ml. star 2. Res je, da je g. Böhm ml. rekel, da so vsi mojstri v tkalnici razen dveh same barabe in med temi so tudi že osiveli v službi. 3. Res je, da je g. Böhm vse to znano, kar pa prikriva in ne pove g. Glanzmanu. Priče so na razpolago. 4. Ni res, da je tako obnašanje g. Böhma ml. pravilno. 5. Ni res, da je pravilno, da se g. Böhm za svojega sinčka v takem slučaju poteguje in mu daje potuho, namesto da bi ga potčil, kako se ima obnašati proti delavcem in delavkam, kateri že svoje delo razumejo in se ne učijo, kakor sinček Böhm. Sploh pa svetujemo g. Böhmom, da se prilagodijo današnjim razmeram. Ako ne, bomo vsem pokazali, kje pelje pot čez Ljubelj. Capito?

Hrastnik. Stavka steklarjev traja dalje. Med stavkajočimi vlada dobro razpoloženje in neomajna volja vzdržati v vsiljeni borbi do končne zmage. V tem težkem boju pošljamo vsemu delavstvu še enkrat nujen apel, da stoji solidarno ob naši strani.

Litija. Javno zborovanje se je vršilo dne 5. nov. t. l. v dvorani pri »Pošti«. Zborovanje so posetili polnoštevilno stavbinski delavci, a udeležili so se ga

tudi tekstilni delavci iz tamošnje tovarne tvrdke Mautner d. d. v Litiji. To je z one tovarne, kjer so imeli gg. narodni socialci svoječasnno njihovo trdnjavo; za njimi so se poskusili ugnezditi »neodvisni«, katerim pa sreča ni bila mila. Na shodu sta govorila s. Leskošek iz Celja in Valentin Rejc iz Ljubljane. Prvi je govoril o sedanjem položaju delavstva v Jugoslaviji in o ujedinenju, katero je v teku, da se združijo Splošna delavska unija, Osrednje društvo kemičnih delavcev in Opči Radnički Savez Jugoslavije v eno organizacijo, to je v Splošno delavsko zvezo Jugoslavije, v katero bodo spadali vsi delavci raznovrstnih industrijskih panog. Razlagal je obširno, kako se kapitalisti združujejo v skupne industrijske sindikate ter skupne industrijske zveze, ki delajo na to, da se položaj delavstva še poslabša. Dokazoval je, da so gg. industriji na njihovem običnem zboru Zveze industrijev sklenili resolucijo, s katero predlagajo, da se zakon o zaščiti delavcev ukine. To je za nas delavce resen opomin, da se združimo ob 12. uri v eno organizacijo, ki bo v stanu braniti sedanje pridobitve na polju socialne zakonodaje. Izjavil je, da se je Splošna delavska zveza Jugoslavije osnovala zato, da se neha slepomišljenje v raznih »narodnih, krščansko socialnih in neodvisnih« zvezah, od katerih ne more imeti proletarijat nobenih koristi, ampak le škodo, ker je razcepljen v več kosov. Pozival je navzoče narodne socialce in neodvisneže, da naj vendar že enkrat spregledajo, ter naj pristopijo v skupno organizacijo SDZJ, katera edina bo v stanu zastopati proletarijat pravilno. Ker se od nasprotnikov ni nihče oglasil, je s. Rejc pozval sodruge na debato in v lepih besedah obrazložil pomen organizma iz človeškega stališča ter pripomnil: noben organizem ne more funkcionirati pravilno, če je sestavljen z različnih nasprotujočih si delov. Organizem mora biti enoten, ker le tedaj zamore funkcionirati. Pojasnil je, da nas loči le še nekaj dni do združitve skupnega organizma do ustvaritve »Splošne delavske zveze Jugoslavije«. Navzoče delavstvo je vzelo izvajanje obeh govornikov z zadovoljstvom na znanje. Značilno pri celi stvari je le to, da se navzoči predsednik NSS v zlic pozivu ni priglasil k besedi. dasiravno ga je njegovo omizje k temu zaprosilo. »Neodvisni« so bili zastopani po eni članici, katera pa tudi ni ugovarjala. Na to je bila sprejeta naslednja resolucija: Zbrano delavstvo ugotavlja: 1. Popolnoma soglašamo z akcijo za ujedinenje Splošne delavske unije in Osr. dr. kemič. delavcev z Opčim Radničkim Savezom Jugoslavije v skupno organizacijo: Splošna delavska zveza Jugoslavije. 2. Soglašamo z deklaracijo, sprejeto na ujedinevalni konferenci dne 26. oktobra 1924 v Zidanem mostu. 3. Pozivljamo vse ostalo delavstvo v Litiji, ki stoji ali izven organizacije ali se nahaja v »Neodvisni« in »Narodni zvezi«, da pristopi k »Splošni delavski zvezi Jugoslavije« kot v edino pravo in borbe sposobno delavsko organizacijo. — Kot delegati na kongres ujedinenja v Celje za 7. in 8. decembra so se izvolili sodruzi: Franc Peterca, predsednik SDU v Litiji, Karol Sajovic in Franc Gajsek. Na to se je lepo uspeli shod zaključiti.

Živilska stroka.

Pivovarna v Ljubljani. Dne 30. oktobra t. l. se je vršil shod pivovarniških delavcev »Union« v Ljubljani. Na shodu je poročal s. Leskošek. Govornik se je bavil temeljito o sedanjem položaju delavstva v Jugoslaviji, prednašal je krizo, v kateri se delavstvo nahaja in navajal vzroke brezposelnosti itd. Socialna zakonodaja je v Jugoslaviji še vedno na papirju. Na papirju radi tega, ker je g. kapitalisti ne upoštevajo, a delavci pa deloma ne poznajo, a deloma se ne zanimajo; poznajo in zanimajo se za socialno zakonodajo le organizirani delavci, drugi pa ne. Da se bodo vsi delavci zanimali za socialno zakonodajo, je predvsem potrebno, da se organizirajo še neorganizirani delavci v strokovne organizacije, katere se neprestano borijo za izboljšanje socialne in tarifne politike. V vseh obratih je treba vpostaviti obratne zaupnike, ki jih predvideva zakon o zaščiti delavcev. Obširno je razložil »Higijenski pravilnik«, ki je izšel v »Uradnem listu« št. 96 ter opozarjal na važno vsebino tega pravilnika. Na shodu je vladalo dobro razpoloženje. Shod se je izrekel za to, da se bodo čim preje izvedle volitve obratnih zaupnikov.

Kulturni vestnik.

Jesenice. Člani »Svobode« se vabijo na redni letni občni zbor podružnice »Svoboda« na Jesenicah, ki se vrši dne 23. novembra 1924 ob 9. uri dopoldne v dvorani Delavskega doma na Savi s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedništva, tajnika, blagajnika in kontrole. 2. Poročilo posameznih odsekov. 3. Volitev novega odbora. 4. Važne raznoterosti. Vsi sodruzi in sodružice, zavedajte se važnosti tega občnega zbora edinega delavskega kulturnega društva pri nas. Pridite na občni zbor vsi, ki imate voljo sodelovati v glasbi, dramatik in telovadbi, pri športu in splošnem delavskem kulturnem napredku. Sodrugi in sodružice! Ta občni zbor bi moral biti občni zbor vseh naših delavskih družin, mož in žena ter otrok. Vsi bi morali biti zbrani. Zato pa glejte, da nas bo čim več, ki bomo zavihali rokave za delavski kulturni napredek. Na občnem

zboru se bodo sprejemali novi člani. Sprejemanje novih članov pa se vrši tudi vsaki četrtek v tednu v knjižnici. Na svidenje ob polni udeležbi. — Odbor.

Socialni vestnik.

»Zveza delavskih žen in deklet za Slovenijo« je začela izdajati s 1. oktobrom t. l. kot svoje glasilo mesečnik »Ženski list«. List urejuje sodružica Marija Rakovec, Ljubljana, Cesta na Gorenjsko železnico št. 20. List zveze, kakor tudi zvezo samo priporočamo vsem strokovno organiziranim sodrugom in sodružicam kar najtopljeje. Odbor »Zveze delavskih žen in deklet« je sestavljen tako-le: Rakovec Marija, predsednica, žena sprevodnika v p. Ljubljana; Cesta na Gorenj. železnico št. 20; Legat Eliza, l. podpredsednica, žena sprevodnika, Ljubljana 7, Gasiška c. 219; Brezar Štefanija, druga podpredsednica, žena delovodje, Ljubljana Sv. Petra nasip 71; Sbašnik Štefanija, tajnica, kontoristinja, Ljubljana 7, Poljanska cesta 246. Ravnik Margareta, namest. tajnice, žena železničarja, Selo 7. Kramar Angela, blagajničarka, delavka tob. tov.; Rakovec Kristina, namest. blagajničarke, blagajničarka, Ljubljana, Cesta na Gor. železnico št. 20. Odbornice: Vrhovec Anica, poslovodkinja, Ljubljana za Bežigradom l. mest. hiša. Bahar Angela, delavka tob. tov. Zg. Šiška, Celovška cesta 113. Kovač Marija, žena sprevodnika, Ljubljana 7, Žibertova ul. 188. Celarc Mici, prodajalka, Rožna dolina 189, p. Ljubljani. Jevnikar Angela, kontoristinja, Novi Vodmat 36. p. Moste pri Ljubljani. Vergelj Mina, kontoristinja, Ljubljana 7, Kmetijska ul. 188; Arhar Ivana, žena železnič. Ljubljana, Kolodvorska ul. 18. Nadzorstvo: Matevžič Helena, žena vlakovodje, Zg. Šiška, Celovška cesta 113; Čelešnik Fani, poslovodkinja, Novi Vodmat p. Moste p. Ljubljani. Križaj Talči, žena železničarja, Ljubljana 7, Obj. 4-16.

Predpisi za zaščito delavstva. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga, Str. 194. Cena s poštnino 36 Din. — Naša industrijska, obrtna in trgovska podjetja so prišla dostikrat v zadrego in navzkrižje z inšpektoratom dela, ker niso poznala predpisov, ki so veljavni za zaščito delavstva. Sedaj je izdala vse take predpise z najnovejšimi vred Tiskovna zadruga v posebni knjigi. Knjiga obsega zakon o inšpekciji dela, pravilnik o higijenskih in tehničnih varnostnih odredbah v podjetjih, pravilnik o zaposlovanju inozemskih delavcev, uredbo o delovnem času v obrtnih in trgovskih podjetjih, uredbo o odpiranju in zapiranju obratov ter pravilnik o podaljševanju delovnega časa. Na knjigo opozarjamo vse delodajalce in delojemalce. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Razno.

Opozarjamo na današnje prilogo Prazarne »Žika« iz Ljubljane, katere izdelki so res že zaradi svoje izborne kakovosti splošno priljubljeni.

Zveza delavskih žena in deklet je v juniju t. l. kupila veliko gozdno parcelo »Mostec« na zgornješišenskem Rožniku. Na tej parceli je že doslej bila koliba in kopalna kočica kluba »Mostec«. Zveza hoče v sporazumu z dosedanjim klubom na tej parceli zgraditi večjo planinsko kočico, v kateri se bodo oddajale članom brezalkoholne pijače in mrzla jedila ter prostori za zabavo in razvedrilo. V ta namen je zveza z dosedanjim klubom skupno odredila poseben odsek, ki mu načeluje s. Jakob Kovač kot zastopnik Konz. društva za Slovenijo in ki ga tvorijo tri članice Zveze in trije zastopniki prejšnjega kluba »Mostec«. Mostec bo pristopen za vse, ki se bodo obvezali plačevati mesečno po 3 Din vzdrževalnine in so ali člani Konzumnega društva za Slovenijo ali pa Zveze delavskih žena in deklet.

Društvo prijateljev otrok. V odboru Zveze delavskih žena in deklet se je ob smrti znanega organizatorja zveze »Kinderfreunde« v Gradcu (sodr. Antona Afriča) razpravljalo o ustanovitvi »Društva prijateljev otrok«. Vsi, ki se zanimajo za tako društvo, naj se obrnejo na uredništvo »Ženskega lista«, Ljubljana, Cesta na gorenj. žel. 20. — Mi toplo priporočamo tako ustanovitev, zlasti ko ima Zveza svoje prostore za zabavo in razvedrilo v Mostecu.

Invalidski zakon. Ministrski svet je z nekaterimi spremembami odobril načrt invalidskega zakona ter je minister za socialno politiko pooblaščen, da predloži ta zakon kralju v predsankcijo in ga nato izroči skupščini v razpravo. Glede finančnega efekta je vlada napravila nekatere spremembe. Prvotni načrt zakona je cenil izdatke za invalide na 337 milijonov 965.742 dinarjev, dočim je sedaj v načrtu povišan finančni efekt na 500.490.458 Din. Finančni minister je izjavil ministrskemu svetu, da bo pravočasno poskrbel za kritje tega zneska. V veljavo ima stopiti invalidski zakon šele z novim proračunskim letom, t. j. s 1. aprilom l. 1925.

Dešeturni delovni čas v beograjskih trgovinah. Beograjska trgovska omladina je naslovila na trgovsko zbornico v Beogradu spomenico, v kateri prosi, da se zbornica zavzame za ureditev delovnega časa v trgovinah brez razlike in za to, da bodo beograjske trgovine odprte od 7. do 12. ure in od 14. do 19. ure. Zbornica je to spomenico odobrila in izvoli-

la poseben odbor, ki naj jo zastopa pri ministrih trgovine in industrije ter socialne politike.

Brezžični razgovor na daljavo 18.000 kilometrov. Na Angleškem so pred kratkim poskusili se razgovarjati z brezžično postajo v Avstraliji. Poizkus je popolnoma uspel. To je največja daljava, na katero so razgovori po brezžičnem brzojavu še mogoči. Pred rekonstrukcijo sedanjih aparatov so se mogli brezžični brzojavi oddajati le na daljavo 3000 km. Zboljšanje aparatov je sedaj omogočilo brezžično brzojavljenje na daljavo 18.000 kilometrov, toliko znaša namreč zračna črta med Anglijo in Avstralijo.

Zlata pariteta srednjeevropskih držav. Naša država: 1 zlati dinar = 15 papirnatih dinarjev; Avstrija: 1 zlata krona = 14.400 pap. kron; Češkoslovaška: 1 zlata krona = 6.90 pap. kron; Italija: 1 zlata lira = 4.43 pap. lir; Nemčija: 1 zlata marka = 1 bilijon pap. mark; Ogrska: 1 zlata krona = 17.000 pap. kron; Rumunija: 1 zlati lej = 42 pap. lejev.

Zopet Mars. Profesor Filip Fox, direktor dearbornske zvezdarne na Northwestern univerzi v Ameriki, je nedavno predaval po radiju o svojih zadnjih opazovanjih planeta Marsa. On misli, da je na Marsu živalsko in rastlinsko življenje, ker razmere so za to ugodne, toda nihče ne ve nič pozitivnega o tej stvari. Da-li je na Marsu kakšno človeku podobno bitje, je še vedno uganka.

Politika vzrok zakonske ločitve. Ali more biti politična aktivnost žene vzrok za razporoko? August Bauer iz St. Louisa v Ameriki toži svojo ženo za ločitev in za vzrok navaja njeno kandidacijo za republikansko odbornico. Bauer pravi v obtožnici, da je žena postala mrzla napram njemu in se vedno potepa okoli, odkar je kandidatinja.

Sovjeti so za kazni zaprli 1400 cerkva. Sovjetske oblasti v Gruziji (Georgiji) so zaprle 1400 cerkva. To je kazenska odredba, ker so duhovni družbi s plemiči in buržuji vodili zadnjo revolto proti sovjetom. Duhovni so pozivali ljudstvo, naj se dvigne z orožjem brez vse skrbi, kajti vodil in čuval da jih bo sam sveti Jurij, patron Gruzije.

Kdaj je javen shod javen? General Hines v Ameriki, ravnatelj veteranske biroja, je govoril na letnem zborovanju Rdečega križa:

»Ne morem razumeti te vlade«, je rekel general Hines, »da nima volje skrbeti za interese pohabljenih veteranov.«

»Tu je eden — s 25 dolarji dohodkov na mesec,« je prišel glas iz ozadja.

General Hines je govoril dalje, k pohabljenemu veteranu pa je stopil detektiv in ga odvedel iz dvorane. Na policiji je izpovedal, da se piše Nicolo Sesum, star je 45 let in je veteran iz zadnje vojne. Odvedli so ga v lokalno bolnišnico.

Hohenzollernci brezposelni delavci? Skupina poslancev v pruski zbornici je predložila, da se članom hohenzollerske rodbine, ki žive v Prusiji, izplačuje državna podpora na ta način kakor brezposelnim delavcem, namesto da bi prejeli večjo mesečno vsoto, katero jim nudi drugi predlog.

Volilni red

za volitve obratnih zaupnikov.

(Izvlaček iz pravilnika o delavskih zaupnikih.)

§ 12.

Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov se vrše z direktnim tajnim glasovanjem po priporočenem volilnem sistemu.

Vsaka kandidatna lista, vložena v roku predvidenim v točki 5 § 10 tega pravilnika, mora vsebovati toliko število kandidatov, razvrščenih po značaju zaposlenja, kolikor jih je določeno na dotično podjetje v smislu tega pravilnika, na temelju števila delavcev in nameščencev zaposlenih v dotičnem podjetju.

Pri sestavi kandidatnih list se mora ozirati na različne druge posle in poklice moških in ženskih delavcev in nameščencev, zastopanih v dotičnem podjetju. Posamezne kandidate je treba vpisati v listo po tekočem številu z označbo imena in priimka, poklica in kraja bivališča.

§ 13.

Vsako kandidatno listo morajo podpisati najmanj trije predlagatelji.

Predlagatelji liste morajo biti polnovredni volilci in vpisani v volilnem imeniku.

Predlagatelji liste morajo označiti enega izmed njih za svojega glavnega predstavnika liste v volilnem odboru, kar mora biti označeno na kandidatni listi.

Delavski koledar 1925

izide v prihodnjih dneh!

Naročila in predplačila sprejema
Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani,
vsa Osrednja društva, strokovno tajništvo v Mariboru
in v Celju. Koledar bo obširnejši nego lansko
leto, a cena bo ostala ista kot lani.

Zmaga steklarjev bo tudi tvoja zmaga!

Če tega ne store, določi volilni odbor enega izmed predlagateljev za predstavnika liste.

Predstavniki liste mora dati predsedniku volilnega odbora vsa potrebna pojasnila, da se prepriča vsa nespornost in nejasnosti.

Volilec, ki podpiše več nego eno kandidatno listo kot predlagatelj, se šteje samo na listi, ki je najprej vložena, dočim se na ostalih listah ne upošteva. Če je sočasno vloženi več kandidatnih list, ki so podpisane od istih predlagateljev, mora predsednik volilnega odbora najdalje v dveh dneh, računajoč od dneva vložitve, pozvati dotične predlagatelje, da se izjavijo, na kateri izmed vloženi list hočejo ostati.

Če predlagatelji ne dajo zahtevanega pojasnila se dotične liste zavrnejo.

Če radi prečrtavanja na kakšni kandidatni listi ne ostane predpisano število predlagateljev, mora predsednik volilnega odbora pozvati predstavnika te liste, da se v določenem roku pobriga za ostale podpise. Če se na ta način prečrtajo ti predlagatelji na eni kandidatni listi, se smatra, da lista ne obstoji.

Volilni odbor mora iz vložene kandidatne liste črtati one kandidate, ki nimajo pasivne volilne pravice, v smislu odredbe § 6 tega pravilnika.

Spajanje kandidatnih list ni dovoljeno.

§ 14.

Volilni odbor mora vložene kandidatne liste, po času njih vložitve, označiti s tekočo številko, konstatirajoč na isti dan in čas oddaje, potem pa jih predlagati, če so pravilno sestavljene v smislu tega pravilnika. Če dožene kake nepravilnosti, mora odbor o tem takoj obvestiti predstavnika dotičnih kandidatnih list in določiti skrajni rok za njih popravke. Rok se more podaljšati najdalje do treh dni pred vršitvijo volitev.

Najkasneje tri dni pred dnevom volitev se morajo kandidatne liste nabiti na vpogled volilcem na krajih označenih v volilnem proglasu v dotičnem podjetju odnosno poedinah njegovih oddelkih.

Dokler liste še niso nabite, jih lahko predlagatelji umaknejo s posebno pismeno izjavo.

§ 15.

Kandidatne liste niso veljavne:

- a) če so prepozno vložene,
- b) če niso podpisane od določenega števila predlagateljev,
- c) če kdo izmed podpisanih predlagateljev nima aktivne volilne pravice, a ta nedostatek ni pravočasno odstranjen v smislu določbe odst. 1 § 14 tega pravilnika,
- č) če ne vsebuje niti enega polnovrednega volilca,
- d) če kandidati niso navedeni po vrsti in na ta način predpisan v odst. 3 § 12 tega pravilnika, in nedostatk niso popravljeni v smislu predpisa odst. 1 § 14. tega pravilnika,
- e) če predstavnik kandidatne liste ne postopa v smislu predpisa odst. 1 § 14. tega pravilnika.

§ 16.

Če je sprejeta samo ena kandidatna lista, tedaj se osebe, ki so na tej listi, smatrajo za izvoljene po onem redu, po katerem so vpisane na listi.

Ako se do določenega roka ne odda ali ne sprejme niti ena kandidatna lista, odnosno če so vse predložene liste proglašene za neveljavne, mora predsednik volilnega odbora to takoj naznaniti, kakor tudi pozvati volilce, da v novem roku, katerega on odredi, predlože nove kandidatne liste.

Če tudi v tem novem roku ne predlože nobene kandidatne liste, razglasi predsednik volilnega odbora, na ta način predložen razglas uspeha volitve, da se volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v dotičnem podjetju ne bodo vršile, dokler tega ponovno ne zahtevajo najmanj trije polnopravni volilci.

§ 17.

Vsak polnopraven volilec ima samo en glas in more voliti samo osebo in samo eno izmed sprejetih kandidatnih list.

Glasovanje se vrši z listki. Glasovnice morajo imeti tekočo številko kandidatne liste, kakor tudi ime in priimek nosilca kandidatne liste.

§ 18.

Glasovnice so neveljavne:

1. če so podpisane,
2. če so označene s kakršnimkoli vidnim znakom,
3. če so na njih napisana imena iz več različnih kandidatnih list.
4. če niso različno pisane.
5. če je na njih zapisan kakršnikoli pridržek proti onemu, več ali vsem kandidatom kandidatne liste, za katero volilec glasuje,
6. če so na njih imena drugih kandidatov, nego na sprejetih in razglašeni kandidatnih listah.

§ 19.

Vsak volilec mora oddati svojo glasovnico v zaprti kuverti. Vse kuverte morajo biti iste barve in velikosti.

(Konec prihodnjic.)

B. Nabiralna akcija mariborskega odbora.

Delavke v tvornici Jugo-Lloyd	Din	262-50
Nabiralna pola Šoštanj		148-50
		658-50
		585-50
		114-50
Brez nabiralne pole, Šoštanj		343-50
Grafično deavstvo, Maribor		579-—
Pivovarniški delavci tvrde Göt, Maribor		216-25
Windisch Blaž, Slov. Gradec		867-—
„Savez železničarjev Jugoslavije“, združ. Maribor (delavnica)		6.422-—
Krajevna skupina krojačev, Maribor		125-—
Socialistična stranka Jugoslavije, kraj. organiz. Celje		1.685-—
Stavbinski delavci, Maribor		90-—
Vlakovodje		815-—
Kraj. skupina kovinskih delavcev, Guštanj		900-—
Tvornica Zlatorog* (sodružica Dvoršak)		500-—
Kemični delavci tvornice Ruše		213-—
Kraj. skupina pekov Maribor		305-—
Kraj. skupina kovinarjev, Tezno		138-—
Nabiralna akcija sodr. Paternuša, župana v Muti		1.412-—
Šegule, Ptuj		458-—
Čeha, Maribor		299-—
Več zbirke, Celje		222-—
Različne zbirke		1.004-25
Skupaj	Din	24.212-50

Izdatki.

Za razpošiljatev nabiralnih pol v Celje	Din	10-50
Muta		2-—
Prevalje		2-—
Guštanj		2-—
Vrnitev nabiralnih pol, urgirane za Celje, Guštanj, Ptuj, Prevalje		6-—
Plakatiranje		30-—
Poštni troški		12-—
Platnice		8-75
Skupaj	Din	103-25

Čisti dohodek te humanitarne akcije znaša torej Din 24.109-25. Razen tega je podelila „Lj. dska tiskarna“ vse za akcijo potrebne agitacijske tiskovine.

Zahvala. Podpisani se najtopleje zahvaljujem delavstvu tovarne Pollak v Ljubljani, prav posebno pa sodruhu Jož. Karu za nabrani znesek 438.25 Din v času moje bolezn. — Valentin Nastran, Ljubljana.

V imenu GRSJ.: Izdajatelj: Franc Svetek. — Odgovorni urednik: Alojzij Čeh. — Tisk Ljudske tiskarne, Maribor.

Pomoč za gladno Nemčijo.

Nabiralna akcija je zaključena. Denar je odposlan. Zaključek je sledeč:

A. Nabiralna akcija „Volksstimme“.	
Socialistična stranka Karlsdorf v Banatu	Din 4276-—
Geiser Ivan, Apatin	218-—
Szedlak J., Njemačka Črnja	595-—
Schauperl Ivan, Studenci	10-—
Johannisbrot	10-—
Neimenovani	10-—
C., Maribor	10-—
Teni Anton, Indija	100-—
Schauperl, Studenci	10-—
Tominc	10-—
Teni Anton, Indija	600-—
Din	5849-—

JOHAN
se dobi v vseh specerijah prodajalnah

ZASTONJ
ne, pač pa po zelo nizkih cenah dobite vse kuhinjske dotrebščine, kakor raznovrstna kleparska, kotlarska, kovnostiskarska ter ključavničarska dela in druge predmete pri zadrugi!

Jugometalija
I. Z. Z. O. Z.
splošna kovinska industrija
Ljubljana, Kolodvorska ulica 18
Telefon šte. 279

ŽIKA!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. - Odločili se boste za Žiko, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

Ceneno češko perje!

1 kg siv. opuljenega perja 70 Din, na pol beo 90 Din, belo 100 Din, boljše 120 in 150 Din, mehko jak puh 200 in 225 Din, boljše vrsta 275 Din. — Pošiljate carine prosto, proti prevzetju od Din 300 naprej poštne prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj. Naročila samo na BENEDIKT SACHSEL, LOBEZ št. 82 p. Pilznu, Češkoslovaška. Poštne pošiljke gredo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Pupilarovaren in koristen denarni zavod celjskega mesta

Mestna hranilnica v Celju
v lastni palači pri kolodvoru

Vsi hranilnični posli se izvršujejo najkulantneje, hitro in točno. Ugodno obrestovanje. — Pojasnila in nasveti brezplačno.

Ustanovljeno leta 1864. Pod trajnim državnim nadzorstvom. Vrednost rezervnih zakladov znaša nad **Kron 25.000.000.**

Za hranilne vloge jamči mesto Celje z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo.

Od slej se

razlikuje izvrstni, iz davna preizkušeni »Pravi FRANCKOV; kavni primatek« od ponarejenih proizvodov tudi že na zunaj po novi, rjavomodro-beli etiketi. — Na tej se posebno iztičejo karakteristični znaki razlikovanja, ki so: im. »Franck« in »kavni mlinček«.

»Pravi; FRANCK; z mlinčkom« zahvaljuje svojo splošno priljubljenost izvrstnemu aromu in prijetnemu okusu ter svoji izdatnosti in tečnosti.

Pozor! Delavec in delavka! Teško zaslužiš svoj denar, zato pa ko kupuješ, kupi dobro trpežno blago samo **čehoslovaški izdelek** pri „Češniku“, Ljubljana, Lingarjeva in Stritarjeva ul.

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke, blago za površnike, velur, pliš, astrahan, tiftin. Posteljne odeje lastnega izdelka, porhetaste odeje, koci, garniture, ogrinarke, kocke, plete i. t. d.

Vse po znatno nižani ceni. **Proti jamstvu na obroke po navadnih cenah.**